

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" תשפ"ו

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר א'											
מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות
1	195.1106	מבוא לסביבה וקיימות	פרופ' שלומית פז	4	א'	201.1106	גיאוגרפיה	ג'	16: 15-19: 45	הקורס יעסוק ביחסי הגומלין של האדם עם סביבתו - מקום האדם בסביבה אקולוגיה אנושית, משאבי הסביבה, מגמות שינוי בביוספרה וב אטמוספרה, רמת הפגיעה וההפרה של משאבי טבע, פיתוח בר קיימא חקיקה ואכיפה.	1. הגשת תרגילים. פרטים ינתנו במהלך הסמסטר)25% מהציון הסופי(. 2. קריאת חובה של פריטים ביבליוגרפיים. הנחיות ינתנו בסופי. 3. בחנים בכיתה לסיכום פרקי הקורס)75% מהציון הסופי(. בכיתה.
2	195.1107	חיים על הקצה : קריסת עולם הטבע במאה ה 21	דר משה גיש	2	א'	201.102	חוג לגאוגרפיה ולימודי סביבה	ד'	12: 00-14: 00	האדם תלוי בטבע באופנים רבים ובדרכים שונות. אולם, אנו מצויים כעת בעיצומו של משבר סביבתי חמור, המעמיד בספק את יכולתו של הטבע להמשיך ולתמוך בקיומה של הציביליזציה האנושית כפי שאנו מכירים אותה. השחיקה המתמשכת בייצובותן ובתפקודן של המערכות הטבעיות הסובבות אותנו ככל הנראה תביא לכך שבמרוצת המאה ה - 21 אנו נאצאנו ניאלץ לבצע שינויים משמעותיים באורח החיים על מנת לשמר רמת חיים סבירה אולם, האם המצב חמור כל כך? כמה זמן נותר לנו על מנת לתקן את דרכינו? האם אנחנו באמת על סף תהום, והאם ישנה דרך חזרה? מה ניתן עדיין לעשות כדי להציל את האנושות מעתיד קודר?	דרישות הקורס: הקורס מתאים לתלמידי "דרך הרוח". אין דרישות קדם נוכחות: נוכחות בהרצאות (80% נוכחות) עבודות: אין מבחן: אמריקאי מרכיבי הציון: מבחן מסכם: 100%
3	195.3605	קורס היער העירוני תכנון ושימור	אדריכלית נוף ענבר אשכנזי	2	א'	201.1008	בב"ס למדעי הסביבה	ד'	10: 00-12: 00	תיאור כללי של הקורס :שלד היער העירוני : עצים באזורים האורבניים חשיפה לקונפליקטים התכנוניים בנטיעת עצים ושימורם. מטרת הקורס : הבנת חשיבות משאב העצים העירוני לעת משבר האקלים, סביבת הגידול האורבנית, דגשים לתכנון משמר עצים ומעצים את היער העירוני תוצרי למידה : תלמידי הקורס יקבלו כלים ראשוניים בתכנון מיטבי המשמר את שלד העצים העירוני ומעצים אותו. שיטת ההוראה בקורס : הרצאות, סיור בחיפה שיקום שריפת הכרמל, תרגיל תכנוני ותצוגת תוצרים בכיתה. רשימת תכנים בקורס : רקע סטטוטורי בישראל, מדרג ועודת התכנון, מדרג התוכניות והסקרים, מדיניות ארצית לתכנון עצים, החלטת ממשלה 1022 , אי החום העירוני, ביצוע סקר עצים, בתי גידול לשורשי עצים, העתקות עצים, עבודות פיתוח בקרבת עצים, שימור עצים בזמן ביצוע, אזורי חיץ למיתון שריפות.	הערכת הקורס – הרכב הציון הסופי: * 5% נוכחות בכיתה, 20% הגשת תרגיל תכנון בזוגות , 75% ציון בחינה תרגיל: (תלוי בגודל הכיתה) חלוקה לזוגות או קבוצות של 3 סטודנטים. כל קבוצה תקבל מסמכי טיוטה לתוכנים מפורטת או תת"ל או היתר הכוללים את הוראות התוכנית, ו/או תיאור ההיתר, תשריטים הכוללים את סימון סקר העצים + טבלאות סקר העצים + תמונת העצים. מטרת התרגיל – להציע שינוי תכנוני לטיוב התוכנית לשימור ו/או נטיעה של עצים במרחב. - התרגיל ופתרונו יוצגו ע"י הסטודנטים. בחינה: בחינה אמריקאית בת 25 שאלות + 2 שאלות בונוס. חומר סגור. אין צורך במחשבון. כל שאלה בביקוד זהה של 4 נקודות. ניתן לקבל את הציון 100 גם אם נערכו 2 טעויות , לא ניתן לקבל ציון גבוהה מ 100 גם אם נענו כל 27 השאלות נכונה. נוכחות המרצה בזמן הבחינה בשני המועדים. למילואימניקים ו/או הרשאים על פי האוניברסיטה – יקבע מועד מיוחד ו/או הערכה מיוחדת.
קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר ב'											
מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות

1	195.2026	משבר האקלים - האתגר הגדול של ימינו	פרופ' שלומית פז	2	ב'	201.2026	גיאורפיה	ד'	10:00-12:00	שינויי האקלים מוגדרים כאתגר הגדול בן זמננו. ההתחממות הגלובלית והגברת ההקצנה של תופעות מזג אוויר בכל רחבי העולם משפיעות באורח דרמטי על האוכלוסיה האנושית ועל הסביבה הטבעית. ההשלכות מנוונות ומשפיעות על כל תחום – בריאות, כלכלה, תעשיה, חקלאות, חברה, פוליטיקה, אנרגיה, תשתיות, בטחון, אקולוגיה וסביבה ועוד. בצד ההבנה כי המשבר כבר כאן, נדרשות היערכות והתאמה (אדפטציה) של מערכות רבות בדרכים שונות. בקורס נכיר את יסודות מדעי האטמוספירה והאקלים, נלמד על ההבדל בין שינויי אקלים טבעיים (נלאו-אקלים) לאלה של ימינו, נלמד לעומק על משבר האקלים הנוכחי, נכיר ממצאים המוכיחים את קיומו בעולם ובאזורנו, נעסוק בהשלכות הרבות של משבר זה, וכן נלמד על התחזיות לעשורים הקרובים ועל דרכי היערכות ופתרונות אפשריים.
2	195.1900	סביבה וקיימות: אתגרים ופתרונות	פרופ' שלומית פז	2	ב'		אשכולות העשרה		מתוקשב	לא מיועד לתלמידי ביה"ס למדעי הסביבה. סביבה וקיימות: אתגרים ופתרונות (מתקשב) הקורס יעסוק במושגי יסוד בסביבה וקיימות (כמו מערכות כדור הארץ, המגוון הביולוגי, שירותי המערכות האקולוגיות), במשברי האקלים והסביבה והשלכותיהם הנרחבות תוך היכרות עם דוגמאות נבחרות ברמה הגלובלית, האזורית והמקומית, וכן בפתרונות אפשריים לתיקון (שמירת טבע, פיתוח בר קיימא, חקיקה סביבתית ועוד). מטרת הקורס היא להנגיש ידע סביבתי לסטודנטים מחוגים מגוונים. הקורס יורכב מהרצאות מוקוונות בשיטת MOOC שיועברו ע"י מרצות ומרצים שונים, רובם חברי. ות סגל מביה"ס למדעי הסביבה. הקורס לא מאושר לתלמידי ביה"ס למדעי הסביבה*
3	195.4445	מבוא למדעי הים	ד"ר יואב להן	2	ב'	224.4445	מדעי הים		מתוקשב	הים מכסה 70% אחוז מפני כדור הארץ. הוא מהווה מרכיב מרכזי במערכת האקלים ובמערכת האקולוגית, ומספק לאדם משאבים הכרחיים כמו אנרגיה, מזון ומי שתייה. קורס זה נועד לספק לתלמידים ידע בין תחומי על מאפייני הסביבה הימית, התהליכים שונים שמתרחשים בה, והכלים המדעיים שמשמשים לחקור ולנטר אותה. כמו כן יילמדו מושגים בסיסיים במדעי הטבע. הקורס הוא קורס מתקשב שפתוח לכל הסטודנטים באוניברסיטה.
4	195.2028	כלכלת סביבה לא כלכלניים	ד"ר דוד כץ	2	ב'	201.2171	אשכולות העשרה	ד'	יום ד', 12:45-13:15	ידע כלכלי הוא חיוני הן להבנת האתגרים הסביבתיים שאיתם העולם מתמודד והן למציאת פתרונות להם. שאלות כלכליות משחקות תפקיד כמעט בכל בעיה סביבתית. מאידך, כמעט כל עסקה כלכלית הנה בעלת השלכה סביבתית כלשהי. מטרת קורס זה היא הקניית כלים לניתוח של סוגיות סביבתיות. הקורס יציג מושגים בסיסיים במיקרו-כלכלה, תוך שימת דגש על יישומים סביבתיים. בקורס נוהג מני השוק יכול לתרום לשימוש יעיל של משאבי טבע ומתי יש כשלי שוק, כגון השפעות חיצוניות, נחלת הכלל ומוצרים ציבוריים. כמו כן, נלמד איזה כלים יש למקבלי החלטות לטפל בכשלי שוק הסביבתיים. בנוסף, נלמד איך להעריך את הערך של משאבי טבע וסביבה כדי שמקבלי החלטות יקחו אותם בחשבון בתכנון מדיניות. בשליש האחרון של הקורס נתיחס לנושאים כלכליים רחבים יותר הנוגעים לקשר בין איכות הסביבה ובין צמיחה כלכלית, סחר בינלאומי, וצדק סביבתי וחברתי. בנוסף בסוף הקורס נסתכל גם על שיטות אלטרנטיביות וביקורתיות כמו כלכלה אקולוגית, כלכלה מעגלית וגישות נגד צמיחה כלכלית (degrowth).
5		קורס מדע אזרחי – מוזיאון הטבע	של דר' יעלה גולומביק		ב'				הקורס יתקיים פיזית במוזיאון הטבע ת"א	אחוז מהציון הסופי 20%עבודה 1 להגשה במהלך הקורס 20%עבודה 2 להגשה במהלך הקורס 10%נוכחות, השתתפות פעילה וכתובת רפלקציות 50%תכנון, הפעלה והצגה של מידע מדע אזרחי + הגשת עבודת סיכום סה"כ 100%

הקורס יילמד באנגלית	The 2030 Agenda, of which the Sustainable Development Goals (SDGs) form the core, is a global policy framework that aims at reducing poverty and inequality as well as strengthening sustainable economic and social development by means of establishing a collaborative partnership between state and non-state actors in the global South and North. Based on the principle of universalism, all UN member states committed themselves to implementing the 2030 Agenda. Another outstanding feature of the SDGs is that they are integrated and indivisible. This online course to be taught in English language seeks to attain three specific goals. First, the students will learn how the SDGs came about and how they relate to previous international attempts to attain sustainable development. This discussion will predominantly concentrate on the period subsequent to the publication of the Brundtland Report in 1987 and its definition of sustainable development as the economic, ecological and social development. The second goal is to familiarize students with the concept of cross-sectoral policy integration and policy coherence since Target 17.14 of the SDGs seeks to enhance policy coherence for sustainable development. While policy integration and policy coherence appear reasonable strategies, in reality, it is difficult to pursue integrative or coherent policies. We will review the corresponding literature and identify the opportunities for policy integration as well as the impediments to realizing this approach. Third, the students will prepare case studies on how individual countries seek to put the SDGs into practice by taking into consideration concepts and theories from Human Geography, Public Policy, International Relations, and Sociology.	זום שבועי, סמס' ב', ימי חמישי, 15: 30-17: 00	ה'	אשכולות העשרה		ב'	2	גייל טוסון	ינדי' פיתוח בר קיימא (SDGs) הקורס נלמד באנגלית	195.1300.	6
השתתפות פעילה בקורס 20% תיאור חברה 20% חקר מקרה 60%	לאורך של בעיות סביבתיות וחברתיות סבוכות ושינוי אקלימי, המגזר העסקי מוכרח לקחת חלק פעיל בפתרונות בני קיימה. אין זה מספיק עוד לדאוג להפחתת הנזק הסביבתי שנגרם בשל פעילות החברה. חברות וארגונים בני קיימה נדרשים כעת לקחת חלק פעיל בפתרונות מקיפים שישפרו את חיי האדם והחיי ואת היכולת של המערכות האקולוגיות להתקיים לאורך זמן. בקורס זה נעסוק בהתפתחות הרעיון של אחריות חברתית תאגידית ונראה כיצד חברות מגייסות את כל בעלי העניין שלהם כדי לקחת חלק פעיל בתרומה סביבתית וחברתית. הקורס ישלב מושגים ותיאוריות, מקרים ודוגמאות מהארץ ומהעולם לצד כלים ומסגרות עבודה שהתלמידים יוכלו ליישם כעובדים. ות וכמנהיגים. ות. הקורס יתקיים באמצעות למידה מקוונת בשעות הבוקר ויכלול עבודה בקבוצות קטנות, דיונים ותרגילי עבודה	זום שבועי, סמס' ב', ראשון, 10: 00 - 8: 30	א'	אשכולות העשרה		ב'	2	פרופ' דבי חסקי-לוונטל	קיימות ואחריות חברתית תאגידית	195.1105	7
	הרצאות תאורטיות, מפגשים ושיעורים מפי מרצים אורחים ואנשי מקצוע ועשייה מעולם הקיימות. כמו כן יכלול ההקאתון חצי יום סיור לנ יבנה ואשדוד. הקורס יתקיים במתכונת הקאתון של שלושה ימים מלאים - ימים ג' עד ה', 28 עד 30 באפריל 2026, כולל לינה (שני לילות). ההקאתון יתקיים בכפר הנוער עיינות הסמוך לנס ציונה. הלינה משותפת, בתנאי אירוח פשוטים ובהפרדה מגדרית. יוגשו שלוש ארוחות ביום בחדר האוכל של כפר הנוער. לוח זמנים, דרכי הגעה ותכנית מפורטת של ההקאתון כולל שמות המרצים יישלחו לנרשמים כחודש לפני הפתיחה	פרונטלי , 28-04-2026 פרונטלי , 29-04-2026 פרונטלי , 30-04-2026	מפגשים 3 פרונטלים	אשכולות העשרה		ב'	2	ד"ר בני פירסט	עושים קיימות - סדנא לקידום רעיונות סביבתיים	195.1100.	8

9	195.1000.	אהבת ושמירת טבע, סביבה חינוך וביקור בשטחים מוגנים	גב' יונת ריין ספיר (האוני' העברית) וד"ר ליאור חן (רט"ג)	2	ב'				יום ד', 30: 10:00-08:30 יום ב' 13.4: 14: 30:09-09:00 יום ג' 28.4: 14: 30:09-09:00 יום ד' 6.5: 14: 30:09-09:00 יום-ד' 20.5 10: 30: 08:00- מפגש מסכם בזום 30: 08:00	מפגשים 4 אשכולות העשרה				בקורס זה נתוודע לנושא שמירת טבע וחינוך סביבתי דרך עבודת רשות הטבע והגנים וכן עבודת ארגוני סביבה ושמירת טבע נוספים. באופן ספציפי יותר, בקורס נבחן האם וכיצד ניתן להפוך את אהדת הטבע המצויה בבסיס הביקור בשטחים פתוחים מוגנים למחויבות עמוקה לשמירה אקטיבית על הטבע, תוך יישום שינוי הרגלים הכרוך בכך. כמו כן, נבין מה התפקיד של חינוך סביבתי ביצירת שינוי התנהגותי ארוך טווח בחברה הישראלית. נושאים אלו ידונו בכיתת הלימוד וכן במהלך סיורים באתרי טבע ומורשת. במרכז הקורס תעמוד המחשבה כי הבנת יחסי הגומלין בין האדם לסביבה היא הליבה של כל פעילות חינוך סביבתי והמפתח להתקדמות לעבר אורח חיים ידידותי לסביבה ומקיים. לצד זאת, נבקש במהלך השיעורים לאתגר הנחות מקובלות וביניהן ההנחה שחיבור של למידה סביבתית עם חוויות ביקור מעצימה את הקשר של הלומדים לנעשה במקום, ויוצרת זיקה חזקה יותר בין התיאוריה ליישום שלה בשטח.
10	195.2763	אדם, טבע טקסט	עינת דויד ודורו בורשטיין	4	ב'			122.2763	שלושה ימים מרוכזים בכליל 27-29/5/26, כולל לינה ופעילות לילה. מפגשי זום: 16/4/26*, יום חמישי, 19:00-22:00 4/6/26*, יום רביעי, 19:00-22:00 11.6*, יום רביעי 19:00-22:00 18.6* יום רביעי 19:00-22:00	ספרות עברית והשוואתית				זהו קורס ייחודי ומשותף לסטודנטים של האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת חיפה במסגרת פרוייקט במימון יד הנדבי. ופתוח לכלל הסטודנטים בשתי האוניברסיטאות. במרכז הקורס עומדות פעולות הקריאה והכתיבה כמרחב של מפגש וכרישום של דיאלוג עם הטבע. בשלושה העשורים האחרונים מתפתחת מגמה חדשה בחקר הספרות המתמקדת ביחסים בין ספרות וסביב. זוהי גישה מגוונת ורב-תחומית המתמקדת בקריאהת יצירות ספרות בחקשים סביבתיים. היא עוסקת באופנים השונים שבהם הטבע מדומיין על ידי האדם ובאופנים שבהם דמיונות אלה משפיעים על המציאות. הקורס מורכב מחטיבה עיונית של קריאה ועיון בטקסטים מרכזיים בתחום הביקורת הסביבתית וייתקיים בזום וסדנאת שטח בת שלושה ימים מחוץ למקפומס בתנאי פגסיון מלא, במהלכה יתנסו הסטודנטים בלמידה ויצירה, תוך מגע ישיר עם הטבע והתבוננות בו. הקורס מיועד לסטודנטים המעוניינים להעמיק את ידיעותיהם ואת הבנתם בתחום הסביבה ויחסי האדם והטבע ולסטודנטים המעוניינים להתנסות בקריאה ובכתיבה של סוגת "כתיבת טבע".
11	201.1009	קורס היער תכנון ושימור	קורס אדריכלית נוף ענבר אשכנזי צור אבליס	2	ב'			195.3606	10:00-12:00	ג'	ביה"ס ללימודי סביבה			הקורס מתמקד בהבנת הסטודנטים לעבודה בשוק כחלקמצוותהתכנון, חשיפה למדג התוכניות השונות וסקרי העצים, תכנון משמר עצים, תכנון נטיעות עצים כחלק מתשתית עירונית, בתי גידול לעצים, קונפליקטים קיימים בין הפיתוח והעצים העתקות עצים, תכנון אזורי חיץ למניעת התפשטות שריפות, דש יינתן על הכנת סקר עצים.
קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר קיץ														
מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות			
1	195.2025	שטחים פתוחים	ד"ר ירדנה שאול	2	קיץ	201.2025	גיאוגרפיה	ג'	18:00-20:00	הקורס יעסוק בערכיות השטחים הפתוחים, תפקודם ומדיניות לשמירתם כנגד הלחצים השונים ברמה העולמית והישראלית. בכלל זה תבחן ההתייחסות למערך השטחים הפתוחים, כמו גם תכניות סטטוטוריות ברמה לאומית ומטרופולינית. המפנה ביחס לשמירת השטחים הפתוחים בישראל, הקרקע החקלאית כנדבך מהותי במארג השטחים הפתוחים, והשינוי האידיאולוגי ביחס אליה, ההיבטים החברתיים של השטחים הפתוחים, המרחבים הפתוחים ומערך ההתיישבות בתוכם, הרחבות יישובים על חשבון שטחים פתוחים, החלטות מועצת מינהל מקרקעי ישראל ביחס למערך השטחים הפתוחים והקרקע החקלאית והשלכותיהם, תיירות פנאי ונופש בשטחים פתוחים- חלכה ומעשה (יזמות, אפיונים, ביטויים מרחביים, חברתיים וכלכליים). הקורס יכלול מס' מפגשים פרונטליים, וחלקו יועבר בצורה מתוקשבת.	הגשת עבודה סופית			

